

6, 7 VE 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA YER ALAN TİYATRO METİNLERİ İLE BU METİNLERİN ORJİNALLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Raşit KOÇ*
Mustafa Said KIYMAZ**

Öz

İçerdiği zengin unsurlar ve dil becerilerinin öğretilmesine uygunluğu ile diğer türlerden ayrılan tiyatro, ilköğretim Türkçe Programı'nda geçtiği şekliyle 6 ve 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında mutlaka yer alması gereken türler arasındadır. Bu çalışmada, MEB tarafından ders kitabı olarak kabul edilen ve halihazırda okullarda okutulan altı ders kitabındaki tiyatro türüne giren metinler araştırma konusu yapılmıştır. Tespit edilen metinlerin orijinal hallerine ulaşılmıştır. Tiyatro kavramı ve ders kitaplarındaki türlerin dağılımı başlıklarından sonra çalışmanın yöntemine değinilmiş, ardından metinlerin orijinalleriyle karşılaştırmaları yapılmış ve görülen farklılıklar sorgulanmıştır. Daha sonra ise metinler dil yönünden incelenmiştir. Sonuç olarak ders kitaplarındaki tiyatro metinlerinin istenilen nitelikte olmadığı, basit ve kısa oyunların kitaplara alındığı, bu oyunların dil becerileri açısından fakir olduğu, kısaltılan ve sadeleştirilen eserlerde anlam akışını bozacak değişikliklere gidildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tiyatro, Ders Kitabı, Edebi Türler.

* Yrd. Doç. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, rasitkoc@yyu.edu.tr

** Arş. Gör., Adiyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, mkiymaz@adiyaman.edu.tr

A RESEARCH OF COMPARISON THEATRE TEXTS AND THEIR ORIGINALS EXISTING IN COURSE BOOKS OF 6, 7 AND 8TH GRADE STUDENTS

Abstract

As a literary genre, theatre have to exist in 6th and 7th class course books which has a different place when compare the other genres. Since it has rich components and suitable to teach linguistic skills. The six course books which are accepted by MEB and still being used in schools are studied in this research. Theatre texts in this six books were invastigated. Original versions of this texts gathered. After the analysis of headlines of "Theatre Concept" and "Literary Kinds In Course Books" the method of study was mentioned. Than the original texts were compared to course book versions. The differences are questioned according to various aspects. As aresult it is found that theatre texts in course books are disqualified. Another finding is simple and short texts exist in course books.

Key Words: Theatre, Course Book, Literary Genres.

1. GİRİŞ

1.1. Tiyatro Kavramı

Bir kavram olarak tiyatro bünyesinde birçok unsuru barındırmaktadır. Aziz Çalışlar, Tiyatro Ansiklopedisi (1995) adlı eserinde tiyatronun 22 farklı özelliğini vurgulamıştır. Genel anlamda tiyatro, oyun, oyuncu, sahne ve izleyici gibi temel öğelerden oluşan sanat; dramatik metin, oyunculuk, sahneleme, sahne tasarımı, sahne giysisi, sahne müziği, ışıklama ve sahne tekniği öğelerinin tümünü birlikte içeren sanat etkinliği; bu anlamda tiyatro, bağımsız, kendi başına kolektif bir sanat alanıdır (Çalışlar, 1995: 631). Kelime Yunanca "Theatron", bakmak için yer, kelimesinden türemiştir. Eskiden sadece seyircilerin oturduğu yeri göstermek için kullanılan bu kelime bugün tiyatro binası, trupu, yapıt için de kullanılmaktadır (Özön ve Dürder, 1967: 403). İnsan hayatının çeşitli cephelerinin sahnede canlandırılması amacıyla kaleme alınan eserlere ve bu

eserlerin sahnelenişi eylemi tiyatro olarak adlandırılır. Bu türdeki eserler her zaman sahneye konulmak için yazılmaz; sırf okunmak için de bu türden eserler yazılmıştır (Karataş, 2004: 485).

Tiyatro, bir seyirci topluluğuna, ortak insan yaşantısına, kitle psikolojisine dayanır. Seyircisi ile tamamlanır, sahne-seyirci alışverişi, etkileşimi ve iletişimi ile oluşur. Tüm sanatlar içinde toplum ögesi en ağır basan, içinde bulunduğu topluma en yakın olan ve toplumu yalnız genel eğilimleri ile değil, ayrıntılı gerçekleri ve sorunları ile de yansıtan tiyatro, yöneldiği seyircinin duyuş, düşünüş, yaşayış, anlayış ve zevk düzeyini yükseltir (Kavcar, 1994: 113).

Tiyatro metninin zenginliğini ve kapsamını şöyle özetleyebiliriz: Metin, tiyatro olması dolayısıyla bütün plastik sanatları, dansı ve musikiyi kullandığı gibi bütün edebiyatı da kendine çekip emrinde istihdam eder (Strowsky, 1990: 13-14). Çeşitli açılardan tiyatronun değişik yararlarından söz edilebilir. Bir yandan düşünsel, öte yandan estetik açıdan gelişme sağlayabilen tiyatro, başka yoldan da öğrencinin kişiliğini sağlam temeller üzerine kurmasında yardımcı olur (Nutku, 2006: 179).

Tiyatronun başlangıcı olarak Antik Yunan'daki Dionysos Törenleri gösterilse de bu törenlerden çok önce Orta Asya'da Tek Tanrı ve Şamanizm anlayışı içinde yaşayan Türklerin dini ayinleri tamamıyla dramatik özellikler taşımaktaydı (Kara, 2010). Batılı anlamda tiyatro ilk defa Tanzimat ile birlikte ülkemize gelse de Tanzimat'la Batı tiyatrosunu benimsemeden önce yüzyıllar boyunca bize özgü, özgün geleneksel tiyatromuz vardı. Çevre bakımından birbirinden farklı iki gelenek günümüze kadar yaşayabilmiştir. Bunlardan biri "Köylü Tiyatrosu" geleneği, ikincisi ise "Halk Tiyatrosu" geleneğidir (And, 2006: 11).

Teknolojinin de gelişmesiyle kitle iletişim araçlarının yeni alışkanlıklar ortaya çıkarmaları, ortak bir dil ve dil bilgisi zevkinin benimsetilmesi görevini eğitim kurumlarına yüklemektedir. Türkçenin bütün ifade imkânlarıyla kullanıldığı başarılı

tiyatro metinleri, okuyucunun söz varlığı unsurlarını öğrenmesi, bu söz varlığının yaygınlaşarak yerleşmesi açısından büyük bir öneme sahiptir. Zira tiyatro bir dilin en iyi kullanıldığı, en iyi örneklerinin verildiği edebî sanattır (Enginün, 1993).

Tiyatro bütün dünyada bir eğitim aracı olarak kabul edilir. Ülkenin gelişmişlik düzeyini ortaya koyar. Tiyatro sahnesindeki canlandırmaya ruh veren dil, günlük konuşma dilinin en güzel ve anlamlı örnekleri olarak gösterilir (Gözaydın, 2012: 94).

Tiyatronun eğitim ve öğretim açısından da çok büyük önem taşıdığı hususu günümüzde yeni yeni anlaşılmaktadır. Toplumun kültür düzeyini yükselten, onu olgunlaştıran tiyatro, insana kişilik ve kimlik kazandıran en önemli sanat dallarından biridir (Yalçın ve Aytaş, 2005: 11).

1.2. Ders Kitaplarında Yer Alan Edebî Türlerin Dağılımı

Coşkun (2007) bir ülkenin eğitiminin en önemli yapıtaşlarından biri olarak ders programlarını görmektedir. Ders programları ne derece sağlıklı ise verilen eğitim de o derecede başarılı olacaktır. Türkçe programı öğrencilere dört temel becerinin kazandırılması üzerine kurulmuştur. Bu beceriler; dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Bunlardan hariç olmak üzere bu temel dil becerilerini destekleyen Türkçenin yapısını oluşturan ve işleyiş kurallarını tanımlayan dil bilgisi öğretiminin de ayrı bir önemi vardır (Solak ve Yaylı, 2009).

2005 yılındaki değişiklik ile Türkçe Programı da diğer programlar gibi güncellenmiş, öğrenciyi merkeze alan bir anlayış benimsenmiştir. Hedef-davranış yerine kazanım kelimesine yer verilmiştir. Tema merkezli bir anlayışla hazırlanan ders kitaplarında, aynı tema içinde farklı türden metinler yer almaktadır. Millî Eğitim Bakanlığının hazırladığı ders kitaplarının yanında özel sektör tarafından hazırlanan ve Millî Eğitim ilgili kurumlarının onayını alarak basılan kitaplar da okullarda ders kitabı olarak kullanılmaktadır. Bu kitapların nasıl yazılacağı, şekil özellikleri, yer verilecek metinlerin

nitelikleri gibi konular gerek Tebliğler Dergisinde gerekse Resmî Gazete’de yayımlanarak bu konudaki çalışmalara belli bir çerçeve çizilmektedir.

Türkçe öğretiminin en temel materyali hiç şüphesiz ders kitaplarıdır. Bu kitaplarda bulunan metinler vasıtasıyla öğrencilerin Türkçenin kurallarını öğrenmeleri, inceliklerini, güzelliklerini görmeleri ve Türk dilini en güzel şekliyle kullanmaları mümkün olur (Özbay, 2011: 171).

Ders kitaplarına alınan metinlerin çeşitli özellikleri yanında türlerinin de eğitim açısından önemli bir yeri vardır. Türlerle ilgili bilginin kavratılması salt tür bilgisi ya da türün özelliklerinden ibaret değildir. Türün taşıdığı dil ve anlatım özellikleri de bu yolla kavratılabilir. Masalla öğrenilen geçmiş zaman kipi; hikâyeyle anlatım biçimi olarak betimleme ve betimleme sırasında zarflar; makaleyle açıklama; şiirle mecazlar ve söz sanatlarını kavratmak mümkündür (Çeçen ve Çiftçi, 2007: 41).

Orijinal metinlerin ders kitaplarına alınırken kısaltılmasına bazı eleştiriler gelmiştir. Özdemir’e göre (1984: 29) ders kitapları genellikle seçki niteliğindedir. Parçalar okunup tattırılarak bütünü okunacağı varsayılır. Bu yüzden temel eğitim, ortaöğretim aşamalarından geçmiş olmasına karşın öğrencilerin çoğu bütünüyle bir romanı okumaz, parçacı bir değerlendirme anlayışına girer.

Araştırmaya konu olan altı ders kitabındaki türlerin dağılımı tablo halinde verilmiştir.

Tablo 1. Metin Türlerinin İncelenen Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Tür	MEB 6	Evren 6	MEB 7	Koza 7	MEB 8	Koza 8
Şiir	4*	6*	4*	5*	2*	6*
Hikâye	5*	3*	5*	1*	4*	3*
Anı	1*	2*	1*	4*	1*	2*
Masal	1*	2*	1	-	-	-
Fabl	1*	1*	-	-	-	1
Deneme	2*	2*	4*	4*	3*	2*
Tiyatro	1*	2*	2*	1*	-	-
Mektup	1*	1*	-	1	-	1
Biyografi	1	2	1*	1*	1	1
Makale	2	1	2	2	2*	2*
Sohbet/Söyleşi	2	2	4*	3*	2*	2*
Haber Yazısı		1	-	-	1	-
Eleştiri	-	-	-	-	-*	1*
Roman	1	-	-		1*	1*
Gezi Yazısı	1	-	1*	1*	1	1
Destan	-	-	-	-	1*	1*
Efsane	-	-	-	-	1	
Tanıtım Yazısı	-	-	-	1	-	-
Konferans	-	-	-	-	2	-
Söylev	-	-	-	-	2	-
Fıkra	1	-	-	-	1	-
Toplam	24	25	25	24	25	24

*Türkçe Öğretim Programında (6-8) sınıf düzeylerine göre ders kitaplarında mutlaka yer alması gereken türler.

İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. sınıflar) Öğretim Programında, ders kitaplarında mutlaka yer verilmesi gereken türler şu şekilde sınıflandırılmıştır (MEB 2005: 57):

6. sınıfta: Şiir, hikâye, anı, masal, fabl, deneme, tiyatro, mektup.

7. sınıfta: Şiir, hikâye, anı, deneme, tiyatro, sohbet (söyleşi), gezi yazısı, biyografi.

8. sınıfta: Şiir, hikâye, anı, makale, roman, deneme, sohbet (söyleşi), eleştiri, destan.

İncelenen ders kitaplarındaki metinlerin dağılımı Türkçe Dersi Öğretim Programı'na göre değerlendirilecek olursa, incelenen kitaplarda programdaki dağılıma uyulduğu görülmektedir. Bu durumun tek istisnası MEB tarafından yayımlanan 8. sınıf Türkçe ders kitabıdır. Bu kitapta eleştiri türüne yer verilmemiştir.

Programda, mutlaka yer verilmesi gereken türler belirtildikten sonra “bu türler dışındaki türlerde de metinlere yer vererek öğrencilerin farklı türden metinlerle karşılaşması sağlanmalıdır” ifadesi yer almaktadır (MEB 2005: 57). Araştırma sonucunda ulaşılan sayılar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Kitaplarda Kullanılan Tür Sayıları

	Yayınevi	Programın İsteddiği Tür Sayısı	Kullanılan Tür Sayısı
1.	MEB 6	8	14
2.	Evren 6	8	12
3.	MEB 7	8	10
4.	Koza 7	8	11
5.	MEB 8	9	16
6.	Koza 8	9	13

6. sınıf düzeyinde 1 numaralı kitap daha fazla tür içermektedir. 7. sınıf düzeyinde 4 numaralı kitap, diğer kitaptan bir fazla türü ihtiva etmektedir. 8. sınıf düzeyinde ise 5 numaralı kitabın tür sayısı olarak açık bir üstünlüğü vardır. Bu kitap 16 adet farklı türe ait örnekler sunmuştur.

2. YÖNTEM

Tarama modelinde betimsel bir yaklaşım benimsenerek gerçekleştirilen bu araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama modellerinde amaçların ifade edilişi genellikle soru cümleleri ile olur. Bunlar: “Ne idi?”, “Nedir?”, “Ne ile ilgilidir?” ve “Nelerden oluşmaktadır?” gibi

sorulardır (Karasar, 2009: 77). Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Çalışmaya konu olan ders kitapları gerek MEB yayınevinden gerekse diğer yayınevleriyle irtibata geçilerek temin edilmiştir. Elde edilen ders kitapları taranarak tiyatro türüne giren metinler tespit edilmiştir. Söz konusu bu metinlerin alındığı orijinal eserler tespit edilerek bu eserlere, biri hariç, ulaşılmıştır. Metinlerin ders kitaplarına aktarılan hali ile özgün hali arasındaki farklılıklar araştırılmış ve bu farklılıkların sebepleri üzerinde durulmuştur. Bu çalışmada MEB tarafından ders kitabı olarak kabul edilen ve incelenen altı Türkçe ders kitabında yer alan altı tiyatro eseri betimsel analiz metoduyla incelenmiştir.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu başlık altında, incelenen tiyatro metinlerine ait bazı bilgiler tablo halinde verilmiştir. Söz konusu metinlerin konularından bahseden kısa özetlerden sonra, ders kitabında yer alan metnin, orijinal metinden farklı olup olmadığı sorgulanmış, farklılık varsa bunun boyutu ve gerekçesi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Son olarak ise bu metinlerin öğrencilere katması muhtemel dil becerileri üzerinde durulmuştur.

Tablo 3. İncelenen Ders Kitaplarında Tiyatro Metinlerinin Yer Alma Sıklığı

	İlköğretim 2. Kademe Türkçe Ders Kitapları	Tiyatro Metni
1.	MEB 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	1
2.	Evren 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	2
3.	MEB 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	2
4.	Koza 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	1
5.	MEB 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	-
6.	Koza 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	-

Tabloda görüldüğü üzere 6 ve 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında tiyatro türüne yer verilmiştir. Bu durum programın istekleriyle örtüşmektedir. 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında ise tiyatro türü bulunmamaktadır. Bu durum, 8. sınıf için yazılacak Türkçe

ders kitaplarında tiyatro türünü, mutlaka yer verilecek türler arasında saymayan Türkçe Öğretim Programı açısından bir sorun teşkil etmez.

Tablo 4: Tiyatro Metinleri ve Buldukları Ders Kitapları

	Tiyatro Metni	Bulduğu Ders Kitabı
1.	Nasrettin Hoca	MEB 6. Sınıf
2.	Kuklacı	Evren 6. Sınıf
3.	Ev Ödevi	Evren 6. Sınıf
4.	Yolcu Konmaz Oteli	MEB 7. Sınıf
5.	Bilmece	MEB 7. Sınıf
6.	Sonsuzluk Kitabevi	Koza 7. Sınıf

MEB Yayınlarına ait 6. sınıf Türkçe Ders Kitabında “Nasrettin Hoca” Başlıklı bir metin yer almaktadır. Bu metin 4. Tema olan Duygular Teması içinde yer alır. Evren Yayınlarına ait 6. sınıf Türkçe ders kitabında, tiyatro türüne giren iki adet metin yer almaktadır. “Kuklacı” adlı metin, bulunduğu kitapta 1. tema olan Sevgi Temasının ilk metnidir. “Ev Ödevi” başlıklı metin ise 2. tema olan Atatürk Temasının içinde yer almaktadır. MEB 7. sınıf Türkçe ders kitabında iki adet tiyatro metni yer almaktadır. “Yolcu Konmaz Oteli” başlıklı metin ilk tema olan İletişim Teması kapsamındadır. Diğer metin olan “Bilmece” ise 3. tema olan Kavramlar ve Çağrışımlar Temasının içindedir. Koza Yayınları 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan “Sonsuzluk Kitabevi” başlıklı metin Okuma Kültürü adlı tema bünyesindedir.

Tablo 5: Tiyatro Metinlerinin Yazarları ve Metinlerin Alındığı Eserler

	Tiyatro Metni	Yazarı	Metnin Alındığı Eser Adı
1.	Nasrettin Hoca	Aydın Su	Yeni Okul Tiyatrosu
2.	Kuklacı	Ferdi Merter	Tiyatro Tiyatro Tiyatro
3.	Ev Ödevi	Gökçen Gökçeoğlu	www.beytepeilkogretim.k12tr
4.	Yolcu Konmaz Oteli	Cemil Miroğlu	Piyesler
5.	Bilmece	Ünver Oral	Günümüzden Karagöz-Hacivat Söyleşmeleri
6.	Sonsuzluk Kitabevi	Sabahattin Kudret Aksal	Bay Hiç-Sonsuzluk Kitabevi

“Nasrettin Hoca” adlı metin Aydın Su tarafından kaleme alınan ve hedef kitle olarak öğrencileri esas alan “Yeni Okul Tiyatrosu” adlı eserde yer almaktadır. “Kuklacı” adlı metin, dizilerden de tanınan ünlü tiyatrocu Ferdi Merter’in İlköğretim Okulları için kaleme aldığı “Tiyatro Tiyatro Tiyatro” adlı eserinden alınmıştır. “Ev Ödevi” başlıklı metin ise bir ilköğretim okulunun internet sayfasından alınmıştır. Söz konusu metne verilen internet sayfasından ulaşılmaya çalışılmış; fakat metnin o adreste artık yer almadığı görülmüştür. Cemil Miroğlu’nun yazarı olduğu “Yolcu Konmaz Oteli” adlı metin “Piyesler” başlıklı bir kitaptan alınmıştır. İlköğretim İçin Tiyatro Dizisi adlı serinin bir kitabı olarak kaleme alınan kitapta on bir adet metin yer almaktadır. Bu metinlerin kimi uyarlama, kimi telif kimi ise yazarsız olarak yer almaktadır. Bu kitapta yazarı belirtilmeyen “En İyi Arkadaş” başlıklı metin Hadi Besleyici tarafından yazılmış ve daha önceki ders kitaplarında yer almıştır. “Bilmece” başlığıyla yedinci sınıf ders kitabında yer alan metin, “Günümüzden Karagöz Hacivat Söyleşmeleri” adlı kitaptan alınmıştır. Söz konusu kitapta altmış iki metin vardır. Son olarak Sabahattin Kudret Aksal’ın yazarı olduğu “Sonsuzluk Kitabevi” başlıklı metin “Bay Hiç-Sonsuzluk Kitabevi” adlı kitaptan alınmıştır. Adından da anlaşılacağı üzere bu eser iki ayrı oyunun yer aldığı bir kitaptır.

Ders kitaplarında yer alan tiyatro eserlerinin kısa özetleri ve eserlerle ilgili değerlendirmeler şu şekildedir:

Nasrettin Hoca

Bu metin, çeşitli Nasrettin Hoca fıkralarının birbiri ardına, muhavere şeklinde yeniden yazılmasıyla oluşturulmuştur. İki perde halindedir. Metnin girişinde, “Cübbenin İçinde Ben de Vardım” adıyla bilinen fıkraya benzer bir fıkra yer almaktadır. Bu fıkrada cübbenin yerini takke almıştır. “Eşeğe mi İnanıyorsun Bana mı?”, “Bana Görünme de Kime Görünürsen Görün”, “İpe Un Sermiş”, “Kazan Doğurdu” fıkraları ardı ardına bir olay akışı içinde verilmeye çalışılmıştır. İkinci perdede ise “Ben Senin Gençliğini de

Bilirim”, “Bindiği Dalı Kesen Hoca”, “Hanım Ben Öldüm” gibi fıkralar aynı şekilde yer almaktadır.

Eserin orijinali üç perdedir; fakat metin ders kitabına aktarılırken ikinci perde metinden çıkarılmıştır. Ayrıca birinci perdenin son kısmı da ders kitabına alınmamıştır. Bunun haricinde, eserin ders kitabına aktarılması sırasında bazı küçük değişiklikler yapılmıştır. Birinci perdede, “bir yaşma daha bastım” yerine “bir yaşma daha girdim”; “iftira etme” yerine “iftira atma”; “kazanınızı aldık” yerine “kazanınızı almıştık” gibi metni standart Türkçeye yaklaştırmak adına yapıldığı düşünülebilecek bazı değişiklikler mevcuttur. Metnin akışına uygun düşmeyen ve anlatılan konunun anlaşılmasını engelleyen bir değişiklik vardır ki buna metnin ilk fıkrasında rastlanır. Çıkan gürültünün sebebini kızının bir şeyleri devirmesine bağlayan Hocanın karısı, Hocanın uyarısıyla karşılaşır. Ders kitabında metin şu şekilde devam eder:

“Hoca: Kızın günahını alma hanım. İşi bir anlayiver de ondan sonra konuş.

Hocanın Karısı: İlahi Hoca takke o gürültüyü çıkarır mı?

Hoca: Eeee altında ben de vardım işte” (MEB, 2012: 68).

Metnin alındığı kitapta ise söz konusu bölüm şöyledir:

“Hoca: Kızın günahını alma hanım. İşi bir anlayiver de ondan sonra konuş

Hocanın Karısı: Peki o gürültü ne idi?

Hoca: Ne olacak, merdivenden çıkarken takkem yuvarlanıverdi, işte o kadar.

Hocanın Karısı: İlahi Hoca, takke o gürültüyü çıkarır mı?” (Su, 1998: 347).

Görüldüğü üzere metnin bu kısmında olay akışında bir kesinti olmuştur. Metnin okuyucuları açısından, burada fıkrada söylenmek istenenin anlaşılması ihtimali bulunmaktadır.

İkinci perdede bazı küçük müdahaleler göze çarpmaktadır. “Karı” yerine “hatun”; “Akhisar Gölü” yerine “Akşehir Gölü” gibi. Bazı kelime ve cümleler de metnin akışını bozmayacak şekilde çıkarılmıştır.

Metnin öğrencilere kazandıracığı becerilerin başında Nasrettin Hoca'nın fıkralarından doğup deyim mahiyeti kazanan kullanımların öğrenilmesi olacaktır. “ipe un sermek”, “kazan doğurdu”, “bindiği dalı kesmek” gibi. Zaten öğrenci çalışma kitabında da bu yönde çalışmalar vardır. Kılavuz kitapta ise “iki dirhem bir çekirdek” deyiminin öyküsü ve şarkı sözlerinde deyim kullanan Tarkan’a TDK'nin teşekkür etmesiyle ilgili bir haber bulunmaktadır.

Kuklacı

Evren Yayıncılık İlköğretim 6 Türkçe Ders Kitabında yer alan bu metin Ferdi Merter tarafından kaleme alınmıştır. Eser aslında klasik bir metindir. Carlo Collodi tarafından bir gazetede dizi halinde yayımlanan Pinokyo, kısa sürede büyük ilgi görmüştür. 1883'te kitap olarak basılan eser, asıl ününe 1940'lı yıllarda çizgi film olarak çekildikten sonra kavuşmuştur. Ders kitabında yer alan Pinokyo ve onu yapan usta Geppetto Dede arasında geçen metnin konusu kısaca şöyledir: Dışardan kucağında odunlarla gelen Geppetto Dede'nin ayağı Pinokyo'ya takılır. Onu eline alan dede, keserle düzeltmeye başlayınca Pinokyo'nun sesiyle irkilir. Çok korkan dede, masanın altına saklanır. Pinokyo dedeye korkmamasını, kendisinin yıllardır beklediği kukla olduğunu söyler. Beraberce şarkı söyleyip dans ederler. Dede yorgun olarak tabureye çöker. Dede Pinokyo'nun okula gidip çalışmayı ve sevmeyi öğrenmesini ister. Pinokyo gitmek istemez, dede ısrar eder. Dede ceketini satarak Pinokyo'ya kitap alır. Pinokyo

okula gidip okuma yazmayı öğrendikten sonra para kazanarak dedesine giyecek alıp ona bakmayı hayal etmektedir.

Metnin, alındığı kitaptaki şekli iki bölüm halindedir. Metnin sadece birinci bölümün yarısına kadar olan kısmı ders kitabına alınmıştır. Bu kısım Pinokyo'nun dedesiyle bir araya gelmesi ve dedesinin onun okula göndermesi olaylarıyla sınırlıdır. Metnin alındığı kitapta olaylar devam etmekte, Pinokyo okul yolunda kedi ve tilki ile karşılaşmaktadır. Daha sonra okula giden Pinokyo, ikinci bölümde ise melek, şeytan, peri, müdür gibi karakterlerle karşılaşmaktadır.

Metnin ders kitabına aktarılan kısmı ile özgün hali arasında birkaç kelimenin değişmesi haricinde bir farklılığa rastlanmaz. Bu metinde bir kısaltma ya da sadeleştirme yapılmamış, özgün eserin bir bölümü doğrudan alınmıştır.

Dil becerileri noktasında ön plana çıkan beceri canlandırma ve sunum ile ilgilidir. Metinde Pinokyo'nun değişik ruh hallerine yer verilmesi, bu oyunu canlandıracak olan öğrencilerin söz konusu duyguyu aktarmalarını gerektirecektir. Burada sesin doğru kullanılması, jest ve mimikler gibi unsurlar devreye girmektedir.

Ev Ödevi

Evren Yayıncılık İlköğretim 6 Türkçe Ders Kitabında yer alan bu metin, Gökçen Gökçeoğlu tarafından kaleme alınmıştır. İki sahneden oluşan bu metnin konusu kısaca şöyledir: Ayşe ve Ali ev ödevlerini yapmak için anne ve babalarından yardım isterler. Anne ve baba sofrayı hazırlamaktadırlar. Ali'nin konusu vatandaşlık görevleri ile ilgilidir. Ayşe'nin ödevi ise Atatürk'ün millî tarihe verdiği önemle ilgilidir. Babası Ali'yi internete yönlendirirken annesi de Ayşe'yi kitaplığa gönderir. Sofra hazır olunca Ali ve Ayşe mutfağa gelirler. Ali ve Ayşe sırasıyla edindikleri bilgileri anlatırlar. Babaları da çeşitli sorular sorarak onların bilgilerini yoklar. O sırada açık olan televizyondan, tam da konuşulan konulara ilişkin bir konuşma sesi gelir. Televizyondaki konuşmacı

Türklerin tarihteki yolculuğundan bahsetmektedir. Ali ve Ayşe öğrendiklerini defterlerine yazdıkları zaman ödevleri tamamlanmış olacaktır.

Ders kitabında, eserin alındığı kaynak olarak bir internet adresi verilmiştir. Kaynak gösterilen internet sitesi bir ilköğretim okuluna aittir. Bu adrese girildiğinde söz konusu metne rastlanamamıştır.

Bu metin, öğretmen kılavuz kitabında tiyatro metni olarak değerlendirilse de yer aldığı Atatürk Temasının da etkisiyle bilgilendirici bir metnin diyaloglara bölünmesiyle oluşturulduğu izlenimini vermektedir. Kılavuz kitapta, metnin türünün tiyatro olduğuna dair sadece şu ibare geçer: “Öğrencilerinizden okudukları metni, daha önce okunan Kuklacı adlı metnin tür özellikleriyle karşılaştırmalarını isteyiniz. Ev Ödevi adlı metnin türünün tiyatro yapıtı olduğunu sezmelerini sağlayınız.” Çalışma kitabında, vatandaşlık görevleri, Türk devletlerine ait bayraklar, Türk milletinin insanlığa yaptığı hizmetler, Atatürk’ün Türk tarihine verdiği önem gibi konuları esas alan etkinlikler yer almaktadır. Bu metinde ön plana çıkan unsur dil becerilerinden ziyade, öğreticiliktir.

Yolcu Konmaz Oteli

MEB İlköğretim 7 Türkçe Ders Kitabında yer alan bu metin Cemil Miroğlu tarafından kaleme alınmıştır. Eser; Piyesler (2007) adlı çok yazarlı bir kitabın içinde yer almaktadır. Metnin kurgusunun çok sade olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca şahıs kadrosu da oldukça mütevazıdır. Dört sahneden oluşan eserin konusu kısaca şöyledir: Ankara’da Yolcu Konmaz adlı otelin sahibi olan Bulguroğlu, o gün çok önemli bir misafiri beklemektedir. Misafiri Güngörmez ülkesinin prensidir. Bu önemli misafir için otel sahibi işçi idaresinden bir garson istemiştir. Otelde gerekli hazırlıkları yaparak prensi bekleyen otelci, çalan zille birlikte heyecanlanır. Gelen kişiyi yerlere kadar selamlayarak karşılar. Kahvaltıya buyur ettiği kişi, zannettiği gibi prens değil, işçi idaresinden gelen Topaç adlı garsondur. Prens sandığı garsona otelinin tüm

imkânlarını seferber eden Bulguroğlu, gelen telefonla gerçek prensin gelemeyeceğini öğrenir. Hizmet ettiği kişinin prens olmadığını anlayan otelci, çeşitli sorular sorarak Topaç'ın gerçekte kim olduğunu anlamaya çalışır. Sonunda Topaç'ın işçi idaresinden gelen garson olduğunun farkına varan otelci, bu yanlışa düştüğü için çok utanır ve Topaç'tan bu olayı kimseye anlatmamasını ister.

Yolcu Konmaz Otel'i'nin ders kitabında yer alan şekli, eserin orijinal halinden çok farklılık göstermez. Orijinal metinde (Miroğlu, 2007) Bulguroğlu adlı otel sahibinin isminin önünde "bay" sıfatı varken, kitaba alınan şekilde bu sığata rastlanmaz. Metnin dördüncü sahnesinde "kahvelerimizi, çubuklarımızı karşılıklı içeriz" ifadesindeki "çubuklarımızı" ifadesi muhtemelen çocuklar için zararlı olacağı düşünülerek çıkarılmıştır. Yine son sahnede Topaç'ın dinleyicilere seslendiğı bölümde "Yolunuz Ankara'ya düşerse benim gibi doğruca buraya gelip kendinize bedavadan bir ziyafet çekin." Cümlesindeki "bedavadan" kelimesine de ders kitabında rastlanmaz. Bunun haricindeki değışiklikler çeşitli bağlaçların eksikliği ve niçinlerin nasıla çevrilmesi vs. gibi küçük farklılıklardır.

Yolcu Konmaz Otel'i adlı metin otelcinin neşeli bir şekilde etrafı temizlediğı sahne ile başlamaktadır. Bu neşenin otelcinin konuşmasına yansıması şu şekilde olmuştur: "Oooh! Her taraf tertemiz oluyor. Her yer pırl pırl..." Çeşitli ruh hallerinin (sevinç, üzüntü, hayret vs.) insan konuşmasına da çeşitli etkileri olmaktadır. Örneğın ummadığı bir durumla karşılaşan bir insanın kuracağı cümleler, normal bir durumda kurduklarından farklılıklar gösterecektir. Tiyatro metinleri bu türlü durumların gerek dile gerekse beden diline ne gibi etkilerde bulunacağını en açık görüleceğı türdür. Otel sahibi, oteline bir kralın oğlu geleceğı için oldukça heyecanlıdır. Bu heyecanın etkisini kullanılan dilde görmek mümkündür: "Ah, bugün benim için ne kutlu bir gün! Bizim otel için bundan güzel reklam olur mu? Ünlü bir kralın oğlu otelime gelecek, otelimde kalacak, otelimin bir odasında oturacak, otelimin bir yatağında yatacak..."

Aman yarabbi! Sevinçten çıldıracağım." İkinci sahnede işçi idaresinden gelen garsonu prens zanneden otelci, tüm saygısını takınarak prensle konuşmaya başlar:

*Otelci: (yerlere kadar eğilerek) **Buyursunlar prens hazretleri... Buyurun efendim buyurun...***

Topaç: Merhaba bayım. Yolcu Konmaz Oteli burası değil mi?

*Otelci: (yerlere kadar eğilerek) **Evet şehzade hazretleri...***

Topaç: Ben de beklediğiniz adamım.

*Otelci: Evet **efendim**, geleceğinizden haberim vardı **efendim**.*

Topaç: (kendi kendine) Haberim vardı diyor. Allah Allah... Galiba işçi idaresinden söylemiş olacaklar. (yüksek sesle) Biraz geç kaldım galiba?

*Otelci: Hayır **efendim** hayır... **Estağfurullah efendim...** (saygıyla eğilir)*

Topaç: (kendi kendine) Allah Allah... Bu kadar nazik patron da hiç görmemiştim. (yüksek sesle) Bulguroğlu, niçin bana öyle... (otelcinin taklidini yaparak) Yok buyursunlar prens hazretleri, yok estağfurullah şehzade hazretleri filan diyorsunuz? Benim ismim Topaç Topaç...

*Otelci: (hayretle) Ne Topaç mı? (kendi kendine) Haa, anladım. Prens seyahat ederken ismini değiştirmiş olacak. (yüksek sesle) **Baş üstüne efendim...** İsminiz topaç olsun. **Emredersiniz efendim...** (yerlere kadar eğilir)*

Topaç: (kendi kendine) Allah Allah.. Neredeyse ayaklarım kapacak. Amma da acayip adam ha! Neme lazım, ben buraya garsonluk etmeye geldim, onu bilirim. (yüksek sesle) Eeee, ne yapacağız bakalım?

*Otelci: **Emrinize hazırım** ef... Ef... Ef...Şey... Bay Topaç... (kendi kendine) Allah Allah... Nasıl isim bulmuş ya... (yüksek sesle) **Arzu buyurulursa** bu taraftaki (sol tarafı gösterir) odaya geçin. Mükemmel kahvaltınız sizi bekliyor.*

Topaç: (kendi kendine) Aaaa! Şimdi de beni kahvaltıya davet ediyor. Aman burası ne güzel yermiş böyle? (yüksek sesle) Bulguroğlu vallahi siz pek hoşuma gidiyorsunuz. Umarım ki ikimiz gayet iyi anlaşacağız... Şartlarıma gelince...

*Otelci: Israr etmeyin. Vallahi gücenirim. **Aman efendim** şarttan filan hiç bahsetmeyin. Ne derseniz **başım üstüne**...*

Topaç: Öyle ama...

Otelci: Israr etmeyin. Vallahi gücenirim.

Topaç: Doğrusu eşi benzeri bulunmaz bir adamsınız.

*Otelci: Estağfurullah Topaç... Burada istediğiniz gibi hareket edin... **Efendim**... Bir **emriniz olursa** lütfen zili çalın, **bendeniz** hemen gelirim.*

Türk toplumunda ve dolayısıyla Türkçede büyüklere yahut mevki makam sahibi olan kişilere, diğer toplumlarla/dillerle kıyas edilemeyecek derecede büyük önem verilir. Bunun dile yansımaları ise saygı ve hürmet içeren çok çeşitli hitap kelimeleri ile olmaktadır. Bu metinde de “efendim, buyursunlar, hazret, estağfurullah, baş üstüne,

emredersiniz, emrinize hazırım, arzu buyurulursa, emriniz olur, bendeniz” gibi kullanımlar geçmektedir.

Metinde ayrıca günlük dilde kullanılan ve çeşitli durumlardaki ruh hallerini ifade etmeye yarayan birtakım kalıp sözlere de yer verilmiştir. Bu sözler dini kökenli olmasına rağmen günlük dilde sıklıkla kullanılarak kültürün ve dilin bir parçası olmuşlardır. Bunlardan bazıları şunlardır: *Vallahi, aman Yarabbi, estağfurullah, Allah Allah, Allah’a ismarladık, Hay Allah, Allah iyiliğini versin.*

Deyimlere az da olsa bu metinde rastlamak mümkündür. Hangi deyim hangi durum karşısında kullanılacağını da tiyatro metinleri aracılığıyla öğrenmek mümkündür. Metinde geçen deyimler şunlardır: *Tadı damağında kalmak, tir tir titremek, ağzını tutmak, suyun içindeki balık gibi olmak vs.*

Bu metinde, konuşma eğitimi ile ilgili, iletişim bozukluğunun yol açacağı sıkıntılar göze çarpmaktadır. Birbirini doğru anlayamayan insanların konu edildiği bu metinde, sözün açık, doğru ve anlaşılır olması gerektiği sonucu çıkarılmaktadır. Kılavuz kitapta bu konu ile ilgili çalışmalar vardır.

Bilmece

MEB İlköğretim 7 Türkçe Ders Kitabında yer alan bu metin Ünver Oral tarafından kaleme alınmıştır. Eser, “Günümüzden Karagöz-Hacivat Söyleşmeleri” adlı kitapta yer almaktadır. Hacivat ve Karagöz parka oturmaya giderler. Karagöz burada Hacivat’ın dediklerini hep tersten anlayarak ilgisiz cevaplar verir. Ardından beraber kahvehaneye giderler. Hoşça vakit geçirmek için birbirlerine bilmece sormaya başlarlar. Bilmeceyi bilen çay kazanacaktır. İlk bilmeceyi Karagöz sorar, Hacivat bilir. Hacivat’ın sorduğu bilmeceyi Karagöz bilemez. Sıra tekrar Karagöz’e gelir. Karagöz tuhaf bir bilmece sorar, Hacivat bilemez. Karagöz çay paralarını alır.

Bu eser, ders kitabına aktarılırken bazı değişikliklere uğramıştır. Göze çarpan ilk değişiklik bazı kelimelerin metinden çıkarılmasıdır. Sözelimi özgün metinde üç defa geçen *kerata* kelimesi, ders kitabına alınan metinde bir yerde geçer. Metnin başlarında “kerata” kelimesi yerine *canım efendim* kullanımı tercih edilmiştir. Yine metinde iki yerde geçen *köftehor* kelimesi ders kitabına alınmamıştır. Halk dilinde “bilader” olarak geçen kelime de doğru hali olan “birader” ile değiştirilmiştir. Özgün metinde üç yerde kullanılan *pataklarım ha* ifadesi ders kitabında yoktur. Ayrıca bir yerde geçen *tepelerim ha* kullanımına da ders kitabında rastlanmaz. Bu kelime ve ifade değişikliklerinden başka bazı yerlerde cümlelerin de değiştiği görülmektedir. Mesela *İhsan kenevir mi yutuyor?* Şeklinde olan cümle, *İhsan kediyi mi uyutuyor?* Şeklinde değiştirilmiştir. Bir başka yerde ise *elinin körüne koymuş* biçiminde olan cümle *nereye nereye koymuş* cümlesiyle değiştirilmiştir.

Metnin bütünlüğü ve anlaşılabilirliği noktasında bazı değişikliklerin sıkıntı çıkardığından bahsedilebilir. Örnek olarak Hacivat, Karagöz’e kahvehaneye gitmeyi teklif eder ve ardından şöyle der:

Efendim sohbetimizi daha renklendirelim. Mesela bak şurada kahvehane var, ben bilemezsem sen bana çay ismarla, sen bilemezsen bana sen çay ismarla!

Ders kitabında ilgili bölüm şu şekilde değiştirilmiştir:

Efendim sohbetimizi daha renklendirelim. Mesela bak şurada kahvehane var, gidelim ben size çay ismarlayayım.

Metnin devamında Karagöz kimin kime çay ismarlayacağını anlayamamıştır. Metnin özgün haline göre bu tepki normaldir; çünkü Hacivat kelime oyunu ile her iki durumda da çayı ismarlatan taraf olacaktır. Metnin değiştirilmiş halinde ise Karagöz’ün

şaşırmasını gerektirecek bir durum yoktur. Çayı kimin ısmarlayacağı gayet açıktır. Bahsi edilen değişiklik metnin akışını olumsuz etkilemiştir.

Metnin sonlarına doğru Hacivat iki bilmece sormuş, Karagöz ikisini de bilememiştir. Yapılan anlaşmaya göre Hacivat iki çay alacaktır. Metnin özgün halinde olaylar şöyle devam eder:

Hacivat: Tamam bilemedin... Bir çay daha kazandım, iki oldu. Sıra sende!

Karagöz: Bu soracağım soruyu bilersen iki çay kazanırsın, bilemezsen dört çay ısmarlarsın, tamam mı?

Hacivat: Pekâlâ kabul...

Karagöz: Dur biraz düşünüp uydurayım.

Metnin ders kitabına aktarılan şeklinde ise konuşma şu şekildedir:

Hacivat: Tamam bilemedin... Bir çay daha kazandım, iki oldu. Sıra sende!

Karagöz: Dur biraz düşünüp uydurayım.

Görüldüğü gibi olayın akışını etkileyecek bir müdahale ile metnin bazı unsurları dışarıda bırakılmıştır. Bu durum metnin sonundaki gelişmenin anlamlandırılmasını engellemiştir. Hacivat'a iki çay borçlu olan Karagöz, sorduğu bilmeceyi bilemeyen Hacivat'tan çay paralarını alır. Metnin başlarında yapılan anlaşmaya göre (bu anlaşma da metinde yoktur) bilemeyen sorana çay ısmarlayacaktır. Metnin değiştirilmiş hali esas alınacak olursa, son durumda Karagöz'ün Hacivat'a bir çay ısmarlaması gerekir. Zira Karagöz iki bilmece bilememiş; Hacivat ise bir bilmece bilememiştir. Bu noktada, yukarıda bahsedilen değişikliğin yol açtığı bir bozulmadan söz edilebilir.

Karagöz-Hacivat geleneği, ülkemizde modern tiyatrodan çok daha önceleri de mevcuttu. Köklü bir mazisi olan bu gelenekte, günlük yaşama ait çok sayıda unsur yer almıştır. Bu metinde, türün aslına uygun olarak yanlış anlaşılmalara ön plandadır. Konuşmanın süsten, yapmacılıktan uzak olması ve dinleyici tarafından doğru anlaşılması bu metin vasıtasıyla dikkat çekilebilecek hususlardandır. Yine Türkçede yaygın olan bir tür olan bilmece, bu metnin konusunu oluşturmaktadır. Türkçede kavramlar, duygular ve nesnelere hakkında birçok bilmece bulunmaktadır. Bilmeceler toplum düşüncesinin ortaya koyduğu ürünlerdir. Bu bağlamda kılavuz kitapta derse hazırlık olarak değişik bilmecelerin getirilmesi öğrencilerin bu türü tanımaları ve sorulan bilmecelere cevap vermelerinin yanında bilmece sormaya istekli olmalarını sağlayacaktır.

Sonsuzluk Kitabevi

Koza Yayın Dağıtım İlköğretim 7 Türkçe Ders Kitabında yer alan bu metin, Sabahattin Kudret Aksal tarafından kaleme alınmıştır. Metnin alındığı kaynak "Bay Hiç-Sonsuzluk Kitabevi" adlı kitaptır. Metnin konusu kısaca şöyledir: Sonsuzluk Kitabevi isimli kitapçıya giren adam soy yapıtlardan bahseder. Kitapçı kız dükkânlarında her türden kitap bulunduğunu söyler ve adama ne tür bir kitap istediğini sorar. Adamın konuşmasına fırsat vermeden devam eden kitapçı kız, müşterilerinin hangi kitapları istediğini tahmin etmede başarılı olduğunu söyleyerek bildiği tüm kitap türlerini sayar. Sonunda adam soy yapıtlar istediğini söyler. Kitapçı kız hangi türden kitaplar olacağını sorar. Adam ise her türden olabileceğini söyler ve alacağı kitabın bir bildirisi olmasının yeteceğini belirtir. Hemen ardından ünlü yazarların isimlerini birer birer söylemeye başlar.

Eser, özgün halinden ders kitabına aktarılırken bazı kısaltmalara uğramıştır. Eser, alındığı kaynaktan 42 sayfalık bir metindir. Ders kitabına aktarılan kısım ise 6 sayfadır. Bu kısım da aktarılırken bazı kısaltmalara ve değişikliklere uğramıştır. İlk olarak oyunun başındaki bilgilendirme bölümü yarı yarıya kısaltılmıştır. Dekorun tanıtıldığı kısımların

ders kitabına alınmamış olması, metnin okuyucuların gözünde canlanmasını zorlaştıracaktır. Kitaba alınan kısımda, oyuncuların birinin elindeki süpürgeyi niteleyen “küçücük sıfatı “küçük” sıfatıyla değiştirilmiştir. Ayrıca bir diğer oyuncunun yürürken “sözsüz mırıldanması”, ders kitabında “sözcük mırıldanması” şekline dönüşmüştür. Bu iki durum birbirinden farklıdır. Metnin ilerleyen bölümlerinde devrik bir cümlenin müdahale ile değiştirilmesi göze çarpmaktadır. Eserin özgün halinde:

Soy... Yapıtlar! Armağanı eski çağlarda yaşamış insanoğlunun, bugün yaşayan insanoğluna!

Şeklinde iken, ders kitabındaki hali şöyledir:

Soy... yapıtlar! Eski çağlarda yaşamış insanoğlunun bugün yaşayan insanoğluna armağanı!

Devrik cümleler, alışılmamış kullanımlar, ünlemler gibi unsurlar tiyatroyu diğer türlerden ayıran önemli farklılıklardandır. Tiyatro metni bu yapılardan arındırılırsa geriye düz bir metin kalır. Bir başka cümlede “ne isteyeceğini anlıyorum.” Yerine “ne isteyeceğini biliyorum.” değişikliği yapılmıştır. Ayrıca bazı yerlerde oyuncuların konuşmaları kısaltılırken, bazı yerlerde de diyaloglar çıkarılmıştır. Metnin tamamına ders kitabında yer vermek mümkün değildir; ancak bir kısmı alınan bir metnin, alınan kısmının tekrar kısaltılması ve bazı kelimelerinin değiştirilmesi eserin özgünlüğüne ve yazarın vermek istediği mesaja olumsuz etkide bulunması kaçınılmazdır.

Bu eserdeki hareketlilik metnin takip edilmesini kolaylaştırmaktadır. Yalçın ve Aytaş (2002: 196)’a göre bir oyunda hareket varsa o oyun çocuk açısından etkili olmakta; ağır ve anlatma unsurlarının çok kullanıldığı sahne eserleri çocuklar tarafından sıkıcı bulunmaktadır.

Öğretmen kılavuz kitabında bu eser hakkında yapılan değerlendirme şu şekildedir: “Canlandırmaya uygunluğu, hazırlıksız konuşmalar için iyi bir örnek oluşturması, kitap seçimi ve kitabevlerini, buradan hareketle kitaplık, kütüphane gibi mekânları tanıtmaya elverişliliği ile metin, öğrencinin gelişimine katkıda bulunacak niteliktedir.” İncelenen diğer metinlerle birlikte değerlendirildiğinde bu metin gerek gerçek anlamda bir tiyatro eseri olması ve gerekse sahnede canlandırılmış olması ile diğer metinlerden ayrılmaktadır. Bu metni ön plana çıkaran bir diğer husus da kılavuz kitapta belirtildiği üzere hazırlıksız konuşmalar için iyi bir örnek olmasıdır.

4. SONUÇ

İncelenen ders kitaplarında yer alan tiyatro metinleri biri hariç tam anlamıyla tiyatro eseri olarak değerlendirilemez. Daha çok çocuklar için yazılan basit piyeslerden düzeltilip değiştirilerek ders kitaplarına aktarılan bu metinlerin dil becerileri noktasında çocuklara çok şey kattığını söylemek mümkün değildir. Aytaş (2006)’a göre ders kitaplarında yer alan kısa tiyatro metinlerinden yola çıkılarak tiyatro türünün kavratılması yanlıştır.

Metinlerden bir tanesi herhangi bir kitapta yer almayan, bir ilköğretim okulunun internet sayfası kaynakça gösterilerek ders kitabına alınan bir metindir. Bu metne, söz konusu sayfadan ulaşılamamıştır. Dolayısıyla, metnin orijinal haline sadık kalınıp kalınmadığı ya da bir kısaltma/sadeleştirme yapıp yapılmadığını anlamak mümkün değildir.

İncelenen metinlerden sadece bir tanesinin yetişkinler için yazılan gerçek bir tiyatro metni olduğu söylenebilir. Sabahattin Kudret Aksal tarafından 1969’da yazılan ve aynı yıl Türk Dili dergisinde yayımlanan Sonsuzluk Kitabevi adlı eser, 1980 yılında sahneye konulmuştur. Bu metin dışında kalan beş metinden üçü, çocuklar için kaleme alınan, ilköğretim düzeyi için yazıldıkları belirtilen metinlerdir. Ünver Oral tarafından yazılan Bilmeye adlı metin ise “Günümüzden Karagöz-Hacivat Söyleşmeleri” adlı eserden

alınmıştır. Bu eser, geçmişte bir günlük gazetenin Ramazan sayfası için hazırlanmış metinlerden oluşmuştur (Oral, 2002: 17).

Söz konusu bu piyesler yer yer kırılmış, lüzumsuz bulunan yerler, metnin anlam bütünlüğü düşünülmeden kesilip çıkarılmıştır. Bu durumun en bariz örneği MEB 7. sınıf Türkçe Ders Kitabında yer alan “Bilmece” başlıklı metindir. Karagöz ve Hacivat’ın konuşmalarının bir yerinde geçen kaybedenin kazanana çay ismarlayacağı kısım çıkarılmış; fakat daha sonrasında aynı duruma temas edilmiştir. Daha önce bahsedilmediği için havada kalan bu kısım, öğrencilerin metni anlamlandırmasını zorlaştırmaktadır. Bu durumun bir diğer örneğine de “Nasrettin Hoca” başlıklı metinde rastlanmaktadır.

“Ev Ödevi” isimli metin didaktik yönüyle ön plana çıkmaktadırlar. Bu metinde ev ödevi için anne babasından yardım isteyen iki kardeş vardır. Bu metin bir tiyatro metninden ziyade bilgilendirme metnine daha yakındır. Atatürk Teması içinde yer alan bu metinde, vatandaşlık görevleri, Türk devletleri gibi konular işlenmektedir.

Ders kitaplarına alınacak tiyatro eserlerinin orijinal tiyatro eserlerinden kısaltılarak alınması gerekmektedir. Çünkü öğrenciler, kendileri için yazılmış (çocuklar için yazılıyor bahanesiyle herhangi bir sanatsal değer taşımayan) eserlerden sanatsal bir bakış açısı kazanamazlar. Sever (2004: 31)’e göre Türkçe öğretiminin genel sorunlarından bir tanesi de ders kitaplarında Türk dilinin zengin anlatım olanaklarını yansıtan metinlere yeterince yer verilmemesidir.

Sadece ders kitabına bağlı kalan, onun dışındaki kitaplarla karşılaşmayan öğrencilerde kitap kavramının gerçeğe uygun şekilde yerleşmesi zordur (Çiftçi, 2006: 94). Bu bağlamda diğer metinlerde olduğu gibi tiyatro türüne giren metinlerde de öğrenciyi ders esnasında görülle sınırlamak yerine, ders dışında da devam eden bir okuma ve öğrenme sürecine yönlendirme okuma eğitimi açısından düşünülebilir. Bu da

öğrenciler için yazılan kısa tiyatro oyunları yerine, sanatçılar tarafından yazılan eserler vasıtasıyla gerçekleştirilebilir.

Ders kitaplarında gerçek tiyatro eserlerinin bir kısmı verilip eserin tamamının öğrenciler tarafından ders dışında okunup gelinmesi, daha sonra eser üzerine konuşulup eserin değerlendirilmesinin faydalı olacağı kanaatindeyiz.

Değinilmesi gereken bir konu da tiyatro-seyirci ilişkisidir. “Bizim Tiyatro” adlı eserinde Georges Pitoëff (1964: 3) sanatı bağımsız bir unsur olarak ele alır. Piyes kitapta bizatihi mevcuttur; okunur ve her okuyan da onu kendi muhayyilesine göre benimser; fakat eser sahneye geldiği zaman yazarın vazifesi orada bitmiştir ve piyes artık bir başkası tarafından oyun haline getirilecektir. Ders kitaplarında yer verilen tiyatro metinlerinin seyirci önünde canlandırılması, metnin daha kolay anlaşılmasını sağlayacaktır. İmkânlar dâhilinde, öğrencilerin bulunulan şehirdeki bir tiyatro oyununa öğretmen nezaretinde götürülmesi, öğrencilerin ufkunu açıcı bir deneyim olacaktır. Kitapta yer alan tiyatro metni ile oynanan tiyatro metninin oluşturacağı etkiler birbirinden farklıdır.

Son bir husus olarak, ders kitaplarındaki tiyatro metinlerinin bir türü öğretmek için araç olmaktan ziyade, dil becerilerinin ve tiyatro kültürünün kazandırılmasında bir araç olarak değerlendirilmesinin daha faydalı olacağı görüşündeyiz.

KAYNAKÇA

Aksal, S. K. (1991). *Bay Hiç-Sonsuzluk Kitabevi*. İstanbul: Cem Yayınevi.

Aytaş, G. (2006). Edebi Türlerden Yararlanma. *Milli Eğitim*, 169.

Coşkun, E. (2007). Geçmişten Günümüze Türkçe Öğretimi. (Ed. Kırkkılıç, A. ve Akyol, H.) *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Çeçen, M. A. ve Çiftçi, Ö. (2007). İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim*, 173, 39-49.

- Çiftçi, M. (2006). Türkçe Öğretiminin Sorunları, *Türkçenin Çağdaş Sorunları* (Ed. Güner Gülsevin-Erdoğan Boz) Ankara: Gazi Kitabevi.
- Enginün, İ. (1993). Tiyatroda Dil. *Türk Dili*, 1993/1 (493), 11-14.
- Gözaydın, N. (2012). Devlet Tiyatroları Perdelerini Açtı. *Türk Dili*, 731, 94-96.
- Kara, Ö. T. (2010). Dramanın İlk Uygulayıcıları: Türk Şamanları. *Turkish Studies*. Volume /2, 1180-1191. http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1683661727_kara_%C3%B6mer_tu%C4%9Fru.pdf (Erişim Tarihi: 27.08.2012)
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kavcar, C. (1994). *Edebiyat ve Eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yay.
- Miroğlu, C. (2007). Yolcu Konmaz Oteli, *Piyesler*. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Nutku, Ö. (2006). *Oyun, Çocuk, Tiyatro*. İstanbul: Özgür Yay.
- Oral, Ü. (2002). *Günümüzden Karagöz-Hacivat Söyleşmeleri*. İstanbul: Kitabevi Yay.
- Özbay, M. (2011). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özdemir, E. (1983). Anadili Öğretimi. *Türk Dili Dil Öğretim Özel Sayısı*, 379-380, 18-30.
- Pitoëff, G. (1964). *Bizim Tiyatro*. Çev., Mualla Genez. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Sever, S. (2004). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Solak, M. ve Yaylı, D. (2009). İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarının Türler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Volume: 2/9 Fall: 2009.
- Strowsky, F. (1990). *Tiyatro ve Bizler*. Çev., Sabri Esat Siyavuşgil. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2002). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2005). *Tiyatro ve Canlandırma*. Ankara: Akçağ Yayınları.

İNCELENEN KİTAPLAR

Altan, A. vd. (2011). *İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yay.

Altan, A. vd. (2011). *İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yay.

Kapulu A. ve Karaca, A. (2011). *İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 7*. Ankara: Koza Yayın Dağıtım.

Kapulu A. ve Karaca, A. (2010). *İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 8*. Ankara: Koza Yayın Dağıtım.

Karabıyık F. (2011). *İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6*. Ankara: Evren Yayıncılık.

Komisyon (2012). *İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yay.

EXTENDED ABSTRACT

As a literary genre, theatre is different from the other genres. Theatre has different elements in it and it is performed with audience. Theatre has lots of benefits for education such as teaching linguistic elements, new words etc. Theatre is very useful.

In 2005, Turkish Education Programme which has been being used since the first years of republic, changed into a new programme. The new programme set with constructivist theory. The course books were rewritten. The course books were prepared by the Ministry of National Education and other publishers. Ministry of National Education has special directions for the publishers who want to write a course book. In these directions, every rule for preparing the course book was determined. The number of genres, the genres that have to exist in course book, are very clear in the directions.

In this study, descriptive method is used. Three Ministry of National Education books and three other publishers' course books are investigated. These course books are taken from Ministry of National Education's sale office in Ankara. To take other publishers' course books, a contact is made with publishing houses. In these six course books theatre texts are established. The number of theatre texts is six. The original sources of these texts are established. Then the original books are taken. Original texts are compared to course book versions. Differences are determined according to various aspects.

The text named "Nasrettin Hoca" contains Nasrettin Hodja jokes. The writer of the text is Aydın Su. The text is taken from "Yeni Okul Tiyatrosu". In course book version, some changes appear. The original copy of the text is composed of three episodes. But the course version consists of two episodes. Second episode does not exist.

The text named "Kuklacı" is a Ferdi Merter presentation. The subject of the text is Pinokyo's adventures. The original name of the book Kuklacı is taken from Tiyatro TiyatroTiyatro. In this book, the text is made of two episodes. The half of the first episode is in the course book.

The text titled "Ev Ödevi" can be found in Evren Publishing course book Turkish 6. The writer is Gökçen Gökçeoğlu. The original version of this text is not found online.

The text titled Yolcu Konmaz Oteli is in Ministry of National Education course book Turkish 7. The writer is Cemil Miroğlu. The original of the text is in a book named Piyesler. There are not many differences between the original and the course book version.

The text named “Bilmece” is in Ministry of National Education course book Turkish 7. The writer of the text is Ünver Oral. The original name of the book is “Günümüzden Hacivat-Karagöz Söyleşmeleri”. There are important changes and mistakes in the course book version.

Sabahattin Kudret Aksal’s book is “Sonsuzluk Kitabevi”. The name of the original book is “Bay Hiç-Sonsuzluk Kitabevi”. Original text is 42 pages. Course book version is 6 pages.

As a result, the theatre texts in course books are not real theatretical productions except one. “Sonsuzluk Kitabevi” which is written by Sabahattin Kudret Aksal is a real theatretical production. It is written in 1969 and performed in 1980. Three of the texts are taken from the books which are written for children. Another text named Bilmece” is written for Ramadan page in a newspaper. Written by Gökçen Gökçeoğlu, the text named “Ev Ödevi” is taken from a school’s web page, and it does not exist anymore.

The original of these texts are shortened, some pages are removed. When a theatre text is taken into the course book, original theatrical productions must be chosen. Because the texts which are written for children are not of high quality.